

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Dr. A.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. H., advokátkou so sídlom v B., proti žalovanému **Prof. JUDr. J., CSc.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. J. DrSc., advokátom, so sídlom v B., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 14 C 161/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. decembra 2011 sp. zn. 5 Co 464/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobca je povinný nahradiť žalovanému trovy dovolacieho konania 106,75 € na účet advokáta JUDr. J. DrSc., so sídlom v B., do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 4. apríla 2011 č.k. 14 C 161/2005-620 zamietol žalobu (o uloženie povinnosti žalovanému ospravedlniť sa žalobcovi v zmysle žalobného petitu a jeho zmien a o náhradu nemajetkovej ujmy 10 000 €). Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému náhradu trov konania 1 416,32 € a náhradu trov štátu 45,67 €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Za neopodstatnenú považoval námietku žalovaného o nedostatku jeho vecnej (hmotnoprávnej) legitímácie, t.j. že označený zásah do osobnostných

práv žalobcu nastal v súvislosti s plnením a vykonávaním pracovných úloh žalovaného ako vedúceho katedry P. (ďalej len F.) zdôvodňujúc to tým, že subjektom zodpovednosti za zásah je vždy pôvodca zásahu, v danom prípade žalovaný, nie jeho zamestnávateľ. Z vykonaného dokazovania (výsluchom účastníkov, svedkov a listinnými dôkazmi) považoval súd za preukázané, že 24. februára 2004 bolo v programe katedry humanitárnych vied aj riešenie sťažnosti podanej na žalobcu. V rámci prerokovania tohto bodu programu zasadnutia katedry žalovaný oboznámil účastníkov zasadnutia s obsahom sťažnosti. Uvedené konanie žalovaného súd nepovažoval za porušenie práva žalobcu na ochranu osobnosti. Z dôkazov je zrejmé, že žalovaný na zasadnutí katedry 24. februára 2004 na základe obsahu sťažnosti uviedol, že žalobca skúšal študentov opakovane v reštaurácii, či kaviarni vo večerných hodinách. Žalobca túto skutočnosť v konaní nepoprel. Podľa žalobcu k zásahu malo dôjsť tým, že zariadenie, v ktorom skúšanie prebiehalo, nebolo „krčmou“, ale čajovňou, resp. iným typom pohostinského zariadenia. Použitie označenia zariadenia (krčma – poznámka dovolacieho súdu) nezachytáva zápisnica o rokovaní a jednoznačne jeho použitie (vyslovenie) žalovaným nebolo potvrdené ani svedkami, ktorí boli na zasadnutí prítomní. Súd v tejto súvislosti poukázal, že v Synonymickom slovníku sa uvádza vymedzenie synonyma slova „krčma“ napríklad ako hostinec, pohostinstvo, ale aj reštaurácia, jedáleň, gril, bar alebo bistro. Slovo „krčma“ je možné považovať za expresívnejšie pomenovanie napr. kaviarne. Pokiaľ by žalovaný skutočne použil slovo krčma na zasadnutí, takého vyjadrenie by podľa názoru súdu nebolo spôsobilé zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti žalobcu. Žalovaný bol funkčne nadriadený žalobcovi, k tejto kritike pristúpil na základe sťažností študentov. Kritika nepresiahla únosný rámec spoločenských vzťahov, je nielen dovolená, ale aj potrebná. V rámci kritiky podľa okolnosti a povahy konkrétneho prípadu možno pripustiť určitú mieru zveličovania, ironizovania, či použitia expresívnych, relatívne ostrejších výrazov. Výrazy žalovaného v uvedenom tvrdení súd nepovažoval za urážlivé. Cieľom kritiky bola náprava určitých žalobcových postupov pri výkone jeho pedagogickej činnosti. Výrok žalovaného o tom, že žalobca skúšal študentov mimo priestorov školy, vo večerných hodinách a v reštauračnom zariadení, podľa názoru súdu nie je možné hodnotiť ako urážku, poníženie, zosmiešnenie, škandalizáciu, alebo zneváženie ľudskej dôstojnosti žalobcu. Nejedná sa ani o neoprávnený zásah, pretože sa tak stalo spôsobom primeraným okolnostiam, za ktorých diskusia na zasadnutiach katedry prebiehala. Intenzitu znižuje i skutočnosť, že žalovaný mal možnosť vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam priamo na zasadnutí katedry. Z hľadiska všeobecných noriem slušného správania sa, starším ľuďom, ľuďom s vyšším vzdelaním a osobám funkčne nadriadeným, sa priznávajú isté spoločenské privilégia. Žalovaný bol

žalobcovi nadriadený a vekom starší. Pokiaľ ide o ďalšie výroky, ktorými mal žalovaný zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti žalobcu (t.j. že je notorický sťažovateľ; sťažuje sa na všetkých; je absolútne nedisciplinovaný kolega; neprišiel prednášať pre externých študentov, aj keď mal prísť; vyjadril sa veľmi opovržlivo o úrovni externých študentov; napísal nejaký anonym; nevie vychádzať s kolegami; napísal niečo škaredé o pani prodekanke; stal sa členom odborov len pred pár dňami a ihneď žiadal o pomoc) súd ich vyslovenie žalovaným nepovažoval zo strany žalobcu za preukázané, t.j. žalobca v tejto súvislosti neunesol dôkazné bremeno. Suma 10 000 € predstavovala náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do ochrany osobnosti a zároveň náhradu škody na zdraví (žalobca trpí nečakanými krátkymi mykmi tela). Základným predpokladom vzniku nároku na náhradu škody na zdraví (§ 415, § 444 a § 16 OZ) je preukázanie samotnej škody na zdraví, ktorej rozsah musí byť objektivizovaný posudkom o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia vydaným v súlade s ustanoveniami zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Takýto posudok žalobca nepredložil, žiadnu liečbu nepodstúpil a táto nebola lekárom diagnostikovaná. Z uvedených dôvodov v tejto časti nárok žalobcu považoval súd za nedôvodný. Preukázaným výrokom k zníženiu vážnosti a dôstojnosti žalobcu v spoločnosti nedošlo, vyslovenie ďalších výrokov žalovaným preukázané nebolo, súd preto žalobu aj v tejto časti zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a o trovách štátu rozhodol podľa § 148 ods.1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 13. decembra 2011 sp. zn. 5 Co 464/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. potvrdil. Vzhľadom na skutočnosť, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa obmedzil odôvodnenie svojho potvrdzujúceho rozhodnutia na skonštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa (§ 219 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008, § 372p ods. 1 O.s.p. zavedeného zákonom č. 384/2008 Z.z.). Z uvedených dôvodov dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť. O trovách odvolacieho konania rozhodol s poukazom na § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 2 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie z dôvodu, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.); konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/

O.s.p.). Dovolateľ odvolaciemu súdu vyčíta, že svoje rozhodnutie zdôvodnil jednou vetou (že jeho odvolaniu nie je možné vyhovieť), z ktorej sa nedozvedel, aké sú dôvody rozhodnutia. Aj ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. vychádza z princípu rešpektovania práv účastníkov konania na spravodlivý proces. Tým, že odvolací súd sa nevysporiadal s odvolacími dôvodmi, neodpovedal na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam, zostal nedostatočne objasnený skutkový a právny základ veci. Týmto postupom odvolací súd porušil zásadu rovnosti a odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. V odvolacom konaní namietaná správnosť skutkových zistení súdom prvého stupňa z vykonaného dokazovania zostala odvolacím súdom bez povšimnutia, rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá § 157 ods. 2 O.s.p., čím je odvolacie konanie zaťažené inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a vylučuje možnosť vecného prieskumu v dovolacom konaní, zbavuje dovolateľa možnosti v dovolaní reagovať na všetky skutočnosti. Žalobca v odvolaní namietal neobjektívne vyhodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa, resp. vynechanie dôkazov preukazujúcich jeho tvrdenia. Vyslovené úvahy súdu prvého stupňa označil za rozporné so skutočnosťou a vykonaným dokazovaním. Mal za to, že pokiaľ žalovaný nikdy nepoprel svoje výroky na adresu žalobcu, žalobca ich nemal povinnosť preukazovať. Výroky žalovaného potvrdili aj svedkovia (G.R.). Za nesprávny označil názor súdu prvého stupňa, že žalobca mal možnosť vyjadriť sa k vytýkaným nedostatkom, čo znižuje intenzitu zásahu. Za právne neakceptovateľné považoval zohľadnenie veku a funkcie žalovaného, zdôraznil tiež, že správanie žalovaného nemožno považovať za vecné vytýkanie pracovných nedostatkov žalobcu. Súd prvého stupňa opísal neúplne jednotlivé dôkazy, vytrhol ich z kontextu, v dôsledku čoho ich obsah je skreslený, hodnotenie dôkazov neúplné a neobjektívne, takto odôvodnené skutkové zistenia súdu sú v rozpore so skutočnosťou. V odôvodnení rozsudku chýba hodnotenie vykonaných dôkazov (samostatne i vo vzájomnej súvislosti), skutkové zistenia sú v extrémnom nesúlade s obsahom vykonaných dôkazov a nesprávne je i právne posúdenie veci. Odvolací súd, tým, že potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, zaťažil vadami aj odvolacie konanie. Z týchto dôvodov navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že v okolnostiach daného prípadu súd dovolateľovi neodňal možnosť konať pred ním, jeho dovolanie nie je opodstatnené, navrhol ho zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania 237,40 €.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť (len) právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, avšak nie v každom prípade, ale iba ak ho právna úprava pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je „klasickou“ treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať rozhodnutie z akýchkoľvek hľadísk.

V danom prípade ale dovolanie žalobcu v zmysle § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nie je prípustné. Je tomu tak preto, že dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané a od ktorého by sa prípadne mohli odchýliť (§ 238 ods. 1 až 3 O.s.p.).

Za tohto procesného stavu (kedy dovolanie nie je prípustné) Najvyšší súd Slovenskej republiky je v dovolacom konaní oprávnený (ex officio) v zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. prihliadať len na vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada však na tzv. iné vady konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ale ani na dôvody, pre ktoré by rozhodnutie spočívalo prípadne na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne

zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolateľ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom súdov nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Dovolateľ v dovolaní namietal nedostatočné odôvodnenie (resp. nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 157 ods. 2 O.s.p.) s čím súčasne spojil porušenie jeho práv na súdnu ochranu (čl. 46 Ústavy SR) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 Dohovoru), súdom vyčítal, že sa nedostatočne zaoberali (nevysporiadali) s jej námietkami v konaní, ktoré považoval za rozhodujúce vo veci a ktoré uplatnil v podanom odvolaní. Namietal, že súdy nepostupovali správne, keď nesprávne vyhodnotili vykonané dôkazy (na niektoré dôkazy vôbec neprihliadli), neúplne zistili skutkový stav veci a vec nesprávne právne posúdili.

Pokiaľ žalobca namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky totiž vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06); právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Jedným z týchto princíпов predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m. m. I. ÚS 243/07), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva

aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa však uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor, ktorý zastáva i dovolací súd, zahŕňa požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu a prípadne aj dovolacieho súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/2009).

Za arbitrárny, resp. nie dostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj v situácii, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/05 z 28. februára 2006).

Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu (v spojení s potvrdeným rozsudkom súdu prvého stupňa) vydaný v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., tak z formálneho ako aj z obsahového hľadiska a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudkov zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, čo platí tak pre rozsudok súdu prvého stupňa (§ 157 ods. 2 O.s.p.), ako aj pre rozsudok odvolacieho súdu (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Súslednosť jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahová (materiálna) náplň zakladá v súhrne ich zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť; tým však nie je zodpovedaná (ani inak dotknutá) otázka správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi.

Súdy oboch stupňov (z obsahového hľadiska) jasne a dostatočne vysvetlili právne dôvody, pre ktoré žalobe nevyhoveli. Zhodli sa v podstatnom na tom, že povinnosť tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadne zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu, zaťažuje dotknutú fyzickú osobu (žalobcu). Pokiaľ išlo o zásah spočívajúci vo vyjadrení

žalobcu, že žalovaný skúšal študentov večer v reštaurácii, či kaviarni toto považovali za oprávnenú kritiku, v tejto súvislosti použitie výrazu „krčma“ nebolo jednoznačne potvrdené zápisnicou zo zasadnutia ani výpoveďami svedkov prítomných na zasadnutí; vyslovenie ďalších výrokov žalovaným, že žalobca: 1/ je notorický sťažovateľ, 2/ sťažuje sa na všetkých, 3/ je absolútne nedisciplinovaný kolega, 3/ neprišiel prednášať pre externých študentov, 4/ vyjadril sa veľmi opovržlivo o úrovni externých študentov, 5/ napísal nejaký anonym, 6/ nevie vychádzať s kolegami, 7/ napísal niečo škaredé o pani prorektorke, 8/ sa stal členom odborov len pred pár dňami a ihneď žiadal o pomoc, súdy nepovažovali žalobcom za preukázané. Z týchto dôvodov nepovažovali žalobu za dôvodnú.

K dovolacej námietke, že odvolací súd „ponechal dôvody odvolania bez povšimnutia“ je potrebné uviesť, že ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. dáva odvolaciemu súdu možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že ďalšie závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd prirodzene musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania za podmienky, že k nim nedal zodpovedajúcu odpoveď súd prvého stupňa, v takom prípade sa nemôže obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť i ďalšie dôvody. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 Ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej ESĽP) vo svojej judikatúre k odôvodňovaniu rozhodnutí v opravnom konaní vychádza z toho, že odkaz na odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie nebude stačiť, keď účastník k relevantnej otázke predložil opravnej inštancii nové dôkazy, alebo uplatnil nový argument, ktorý vyžaduje špecifickú reakciu zo strany súdu (vid' H.A.L. proti Fínsku, rozsudok, 27. januára 2004 č. 38267/97, § 50 a Laranjeira Marques da Silva, §24). Odkaz na odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie považoval ESĽP za postačujúci, ak účastník vo svojom opravnom prostriedku uplatňuje v zásade rovnaké argumenty ako v predchádzajúcej fáze konania (vid' Meltex Ltd a Mesrop Movsesyan proti Arménsku, rozsudok, 17. júna 2008, č. 32283/04, § 88, tiež Gomez Cespon proti Švajčiarsku,

rozhodnutie, 5. októbra 2010, č. 45343/08, oddiel 1), alebo žiadne špecifické výhrady proti napadnutému rozhodnutiu neuplatnil (Estate of Nitsche proti Švédsku, rozsudok, 27. septembra 2007, č. 6301/05, § 45).

Z vyššie uvedených hľadísk dovolací súd preskúmaním veci dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa výslovne uviedol, ktoré dôkazy vykonal a aké konkrétne skutočnosti z každého dôkazu zistil, najmä uviedol, čo vyplýva z výpovedí účastníkov, svedkov (JUDr. R., Dr. P., PhDr. J., Ing. M., JUDr. B., Doc. G., JUDr. K., PhDr. M., Ing. K., Mgr. P.) a listinných dôkazov najmä zo zápisníc z rokovania z 24. februára 2005 a 28. októbra 2004 (viď str. 3 až 9 odôvodnenia rozsudku), na základe zhodnotenia dôkazov samostatne i vo vzájomnej súvislosti v súhrne skonštatoval, ktoré právne významné okolnosti (skutočnosti) mal za (ne)preukázané (viď čl. 12 a 13, bod 3 odôvodnenia rozsudku) – t.j. v konaní mal za preukázané, že žalovaný na zasadnutí katedry 24. februára 2004 na základe obsahu sťažnosti uviedol, že „žalobca skúšal študentov opakovane v reštaurácii, či kaviarni vo večerných hodinách“, nemal za jednoznačne preukázané, že zariadenie, v ktorom prebiehalo skúšanie, bolo označené žalovaným za „krčmu“, za nepreukázané považoval vyslovenie všetkých ďalších výrokov žalovaným, ktorými malo byť zasiahnuté do práv žalobcu na ochranu osobnosti (1/ je notorický sťažovateľ, 2/ sťažuje sa na všetkých, 3/ je absolútne nedisciplinovaný kolega, 3/ neprišiel prednášať pre externých študentov, 4/ vyjadril sa veľmi opovržlivo o úrovni externých študentov, 5/ napísal nejaký anonym, 6/ nevie vychádzať s kolegami, 7/ napísal niečo škaredé o pani prorektorke, 8/ sa stal členom odborov len pred pár dňami a ihneď žiadal o pomoc), súdy nepovažovali žalobcom za preukázané. Vychádzajúc z ustanovení § 11, § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka súd uzavrel, že žalobca nesie dôkazné bremeno ohľadne neoprávneného zásahu, pretože podľa názoru súdu prvého stupňa túto povinnosť žalobca v časti zásahu neuniesol, súd jeho žalobu v tomto rozsahu zamietol. Pokiaľ išlo o zásah spojený s preukázaným vyjadrením žalovaného (o skúšaní študentov v reštaurácii), v tomto

prípade súd vysvetlil, z akých dôvodov považoval vyslovenú kritiku za oprávnenú, a teda i nespôsobilú zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti. Žalobca v odvolaní uplatnil v podstate zhodne dôvody, ako v dovolaní (t.j. že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a konanie trpí inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci). Jadro odvolacích výhrad smerovalo k výrokom vysloveným žalovaným, čo súd nepovažoval za preukázané, podľa odvolateľa ich vyslovenie mal žalovaný v konaní potvrdiť ústne i písomne, zároveň mali byť preukázané výpoveďami svedkov R. a Polákovej. Od nesprávnosti týchto skutkových zistení odvolateľ odvodzoval i nesprávne právne posúdenie veci súdom najmä pokiaľ išlo o záver, že kritika žalovaného na adresu žalobcu bola oprávnená a nebola spôsobilá zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti.

Z obsahu odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa ale nevyplýva, že by žalovaný čo i len v časti vyslovil súhlas s podanou žalobou, naopak žalobu žiadal zamietnuť v celom rozsahu (viď str. 3 bod 2 odôvodnenia). Z výpovede žalovaného taktiež nie je zrejmé, že by súhlasil s takými okolnosťami, ktoré sám žalobca považoval za nesporné. Vo vyjadrení k zmene žaloby zo 6. októbra 2008 (č.l. 312 spisu) sa (m.i.) uvádza: „Žalovaný znovu pripomína, že žalobcu zaťažuje dôkazné bremeno o tom, že každý jeden z týchto výrokov žalovaný o žalobcovi skutočne vyslovil.“ Uvedené však nevyjadrujú „nespornosť“ dotknutých výrokov, tak ako ich vníma a interpretuje žalobca. Bez ďalšieho nemožno vyvodiť žalobcom tvrdenú „nespornosť“ len z toho, že žalovaný sa v spore bránil námietkou spochybňujúcou svoju vecnú (hmotnoprávnu) legitimitáciu.

K námietke o nedostatočnom odôvodnení úvah súdu spojených s hodnotením dôkazov (najmä svedeckých výpovedí) pri zisťovaní skutkového stavu sa žiada uviesť, že konkrétny obsah výpovedí je zachytený v zápisniciach o pojednávaní súdu a relevantné zistenia z nich súd uvádza v odôvodnení rozsudku. Pokiaľ z niektorej svedeckej výpovede vyplývajú určité skutočnosti a z iných svedeckých výpovedí alebo listinných dôkazov tieto skutočnosti nevyplývajú i keď z nich prípadne vyplývať mali, je úlohou súdu, aby uvedené rozpory a pochybnosti vyhodnotil (v súhrne) tak, aby bolo zrejmé, čo z nich preukázané je a čo preukázané nie je. Rozhodné úvahy vychádzajúce z vykonaných dôkazných prostriedkov o tom, či, kde, kedy a akým spôsobom (ne)došlo k zásahu do práv na ochranu osobnosti z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa vyplývajú, v konečnom dôsledku

sa stali i predmetom žalobcovej polemiky v podanom odvolaní. V tejto súvislosti vyjadrený hodnotiaci úsudok súdu, s ktorým sa žalobca nestotožňuje, však bez ďalšieho nemožno považovať za neodôvodnený. K nespokojnosti žalobcu s tým, ako súd vyhodnotil splnenie dôkazného bremena, je potrebné uviesť, že v sporovom konaní každý nesie procesnú zodpovednosť spojenú s preukázaním vlastných tvrdení a v zmysle procesných pravidiel je táto zodpovednosť vymedzená a časovo ohraničená, o čom bol žalobca ale i žalovaný v tomto konaní opakovane súdom poučený v zmysle § 120 ods. 4 O.s.p. (č.l. 473 a 597 spisu). Povinnosťou účastníka konania je ponúknuť súdu také dôkazné prostriedky, ktoré z objektívneho hľadiska sú spôsobilé nepochybné preukázať ním prezentované tvrdenia, v inom prípade sa účastník vystavuje nebezpečenstvu neúspechu v spore, ktoré ale nie je možné pričítať súdu. Žalobca však iné návrhy na doplnenie dokazovania, než tie, ktoré boli vykonané pred súdom prvého stupňa, nemal, v ďalšom (odvolacom) konaní sa práva na doplnenie dokazovania ani nedovoľoval ani neuviedol také argumenty, ktoré by už neboli súdom zohľadnené. Uspokojil sa so stavom, pri ktorom (len) nesúhlasil s hodnotením niektorých dôkazov (svedeckých výpovedí) vykonaným súdom prvého stupňa, ktoré sa snažil navyše zvrátiť ich vlastným hodnotením, a tak náležite nedocenil význam i argumentačný dôraz uplatnený súdom prvého stupňa, ktorý sa presvedčivo a preukázateľne opieral komplexne tak o obsah listinných dôkazov (najmä zápisníc zo zasadnutí) ako i všetkých výpovedí svedkov prítomných na zasadnutiach. Námieta o hodnotení dôkazov a zistení skutkového stavu veci preto z uvedeného hľadiska nevyžadovala špecifickú reakciu zo strany odvolacieho súdu, v danom prípade postačovalo jeho odvolanie sa na odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie (viď str. 12 bod 3 odôvodnenia rozsudku). Odvolací súd v zákonných medziach ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p. reagoval na rozhodné odvolacie námietky žalobcu, čo možno považovať v okolnostiach tohto prípadu za dostatočne odôvodnené. Je zrejmé, že odvolací súd sa reálne zaoberal odvolacími námietkami z odvolateľom uplatneného aspektu pre vec samú a nejedná sa o prípad „tzv. mlčania súdu“ – kedy dochádza k opomenutiu argumentov účastníka alebo k ich odmietnutiu bez toho, aby bolo zrejmé z akých dôvodov sa tak stalo. Dovolacie námietky o neodôvodnení a arbitrárnosti rozhodnutí, o extrémnom nesúlade skutkových zistení s vykonanými dôkazmi, neprípustnej selekcií dôkazov (vytrhnutia z kontextu), neobjektívnosti, o svojvoľnosti, právnej neudržateľnosti právnych záverov prijatých v zrejmom omyle, ktoré by zakladali porušenie práv účastníka konania na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu, dovolací súd nepovažoval za opodstatnené.

Žalobca v dovolaní namieta, že súdy nesprávne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania, pretože výpovede žalovaného i svedkov (Rapant, Bodík, G., P.) potvrdili predmetné výroky, ktoré mal uviesť žalovaný; žalobca v tejto súvislosti uniesol dôkazné bremeno (resp. nebol takouto povinnosťou zaťažený, pretože bola medzi účastníkmi nesporná). V zmysle § 132 O.s.p. dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, alebo nesprávne zaťaží dôkazným bremenom účastníka konania, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, no táto skutočnosť ešte sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď tiež napríklad uznesenia najvyššieho súdu z 28. februára 2011 sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a z 31. marca 2011 sp. zn. 2 Cdo 29/2011). Z prieskumnej povahy dovolacieho konania a z jeho charakteru vyplýva, že dokazovanie sa v ňom nevykonáva (§ 243a ods. 2 O.s.p.), preto dovolaciemu súdu ani neprislúcha prehodnocovať dôkazy vykonané súdmi nižších stupňov. Pre úplnosť treba dodať, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné – viď § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p.). Pokiaľ ide o posúdenie, ktorého z účastníkov zaťažuje dôkazné bremeno, ide o právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), na čo ale môže byť vzatý zreteľ len v prípade procesne prípustného dovolania, čo však nie je tento prípad.

Dovolateľ namietal i správnosť právnych záverov zaujatých súdmi nižších stupňov, teda nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže žalobcom bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní (napr. otázky oprávnenosti kritiky žalobcu čo do obsahu i spôsobu, intenzity a primeranosti kritiky, zohľadnenie veku

a postavenia žalovaného ako subjektu, ktorý kritizuje a iné), ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov. Žalobca zotrval na právnych názoroch, ktoré sú odlišné (iné) od právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi, uplatňuje tak dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (t.j. že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci). V tejto súvislosti je vhodné uviesť, že polemika o správnosti právnych záveroch v dôsledku nezohľadnenia argumentácie účastníka konania sama osebe nie je presvedčivou bázou pre tvrdenia o nedostatku odôvodnenia súdnych rozhodnutí, ich nepreskúmateľnosti (prípadne arbitrárnosti). Nasvedčuje skôr tomu, že práve dostatočné zdôvodnenie vytvorilo priestor pre polemiku o vyslovených premisách. V danom prípade súdy uviedli konkrétne dôvody, pre ktoré považovali žalobu za nedôvodne podanú (pokiaľ išlo o zásah spočívajúci v tvrdení žalovaného, že žalovaný skúšal študentov večer v reštaurácii či kaviarni, tento považovali za oprávnenú kritiku; vyslovenie zvyšných výrokov žalovaným, t.j. že žalobca je notorický sťažovateľ, sťažuje sa na všetkých, je absolútne nedisciplinovaný kolega, neprišiel prednášať pre externých študentov, vyjadril sa veľmi opovržlivo o úrovni externých študentov, napísal nejaký anonym, nevie vychádzať s kolegami, napísal niečo škaredé o pani prorektorke, sa stal členom odborov len pred pár dňami a ihneď žiadal o pomoc, žalobca nepreukázal, t.j. z vykonaných dôkazov nevyplýva). Týmto zároveň súdy ponúkli dostatočné vysvetlenie toho, prečo z právneho hľadiska nebolo možné akceptovať argumentáciu dovolateľa; nebolo však povinnosťou súdu výslovne zdôvodňovať každú námietku žalobcu z jeho uhla pohľadu (nesúhlas s hodnotením každého dôkazného prostriedku – svedeckej výpovede samostatne) a to spôsobom, ktorý sa žalobcovi javí za jedine správny, pravdivý a skutočný. Účastník konania nedisponuje právom, podľa ktorého by bol súd povinný zdôvodniť rozhodnutie podľa jeho predstáv. Súdna prax sa zhodla na tom, že právnym posúdením veci sa neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo (ani prípadným) nesprávnym právnym posúdením veci súd účastníkovi konania neznemožňuje realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.

1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu nevyplýva z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., ani z § 237 O.s.p. Dovolenie preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal opodstatnenosť dovolateľom uplatnených dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Právo na náhradu trov konania vzniklo úspešnému žalovanému, pretože neboli zistené žiadne dôvody osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. a § 150 O.s.p.). Žalovaný podal návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a tieto aj vyčíslil. Dovolací súd mu priznal náhradu trov dovolacieho konania vo výške zodpovedajúcej odmene advokáta za jeden úkon právnej služby (vyjadrenie k dovolaniu zo 16. augusta 2012) vzhľadom na to, že rovnaký advokát zastupoval žalovaného i v základnom konaní, dovolací súd nepovažoval za účelne vynaložený úkon právnej pomoci spojením s prevzatím a prípravou zastúpenia v dovolacom konaní. Vychádzal z § 10 ods. 8 v spojení s § 14 ods. 1 písm. c/, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a žalovanému priznal náhradu trov dovolacieho konania vo výške 106,75 € [tarifná hodnota 2 000 € (tarifná odmena za 1 úkon právnej pomoci 81,33 €), režijný paušál (7,63 €) a 20 % DPH (17,79 €)].

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. júla 2013

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová